

مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی

بررسی زیرشاخص شروع کسب و کار در ایران و کشورهای منطقه منا – سال ۲۰۱۹

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی زیرشاخص شروع کسب و کار
در ایران و کشورهای منطقه منا - سال ۲۰۱۹

ناظر گزارش: منیره امیرخانلو

همکاران: شبیم فروحی - آیدا ابونبی

تاریخ انتشار: دی ۱۳۹۷

تهیه شده در: مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی

فهرست

مقدمه.....	۲
۱- زمان لازم برای شروع کسب و کار در منطقه منا.....	۳
۲- مراحل (رویه‌ها) لازم برای شروع کسب و کار در منطقه منا.....	۴
۳- بهبودهای انجام شده در زیرشاخص شروع کسب و کار در کشورهای عضو منا.....	۵
۴- مراحل لازم برای شروع کسب و کار در ایران- سال ۲۰۱۹.....	۸
۵- نتیجه‌گیری.....	۱۱
۶- پیشنهادات اصلاحی.....	۱۲

مقدمه

"شروع کسب و کار" از جمله زیرشاخص‌های نماگر سهولت کسب و کار است که کشور ایران در این زیرشاخص از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده و همین موضوع سبب پایین آمدن رتبه کلی ایران هم در این نماگر می‌شود.

این زیرشاخص تعداد مراحل لازم برای شروع یک کسب و کار، زمان مورد نیاز، هزینه و حداقل سرمایه اولیه برای این کار را اندازه‌گیری می‌کند. در واقع زیرشاخص مزبور دربرگیرنده مراحل ثبت یک شرکت با مسئولیت محدود^۱ کوچک یا متوسط است که واقع در بزرگترین شهر بازرگانی هر کشور می‌باشد و به‌منظور آنکه قابلیت مقایسه بین ۱۹۰ کشور مورد بررسی بانک جهانی وجود داشته باشد، کسب و کار استاندارد در نظر گرفته می‌شود که مالکیت آن ۱۰۰٪ داخلی، سرمایه اولیه آن معادل ده برابر درآمد سرانه و فعالیت آن به‌طور کلی صنعتی یا تجاری باشد. همچنین شرکت موردنظر در یکماه بعد از راه‌اندازی کسب و کار خود دارای ۱۰ تا ۵۰ نفر کارکن با ملیت داخلی است.

رتبه ایران در آخرین سال تهیه گزارش سهولت کسب و کار (۲۰۱۹) در زیرشاخص شروع کسب و کار ۱۷۳ با امتیاز ۶۷.۷۹ می‌باشد که از اولین سالی که ایران در گزارش مذکور لحاظ شده (۲۰۰۴)، امتیاز آن رشد ناچیزی به میزان ۴.۴ داشته است و رتبه ایران به دلیل تغییر متدلوژی گزارش سهولت کسب و کار قابلیت مقایسه با سال اول را ندارد. به نظر می‌رسد بررسی جایگاه ایران در منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی و مطالعه راهکارهای در پیش گرفته توسط کشورهای منطقه که منجر به بهبود وضعیت آنها در زیرشاخص شروع کسب و کار شده است می‌تواند راهی را پیش روی ایران قرار دهد تا از وضعیت نامناسب فعلی خارج شود. در سال ۲۰۱۹، ایران در بین بیست کشور منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی، رتبه نوزدهم را دارد.

رتبه کشورهای منطقه خاورمیانه و آفریقای شمالی در "شروع کسب و کار" در جهان - ۲۰۱۹				
۱۳۳	۱۱. کویت	۲۵		۱. امارات
۱۳۶	۱۲. سوریه	۳۴		۲. مراکش
۱۴۱	۱۳. عربستان	۳۷		۳. عمان
۱۴۶	۱۴. لبنان	۶۳		۴. تونس
۱۵۰	۱۵. الجزایر	۶۶		۵. بحرین
۱۵۵	۱۶. عراق	۸۴		۶. قطر
۱۶۰	۱۷. لیبی	۹۶		۷. جیبوتی
۱۷۱	۱۸. غزه و کرانه باختری	۱۰۳		۸. مالت
۱۷۳	۱۹. ایران	۱۰۶		۹. اردن
۱۷۵	۲۰. یمن	۱۰۹		۱۰. مصر

Source: Doing Business 2019, Middle East and South Africa (MENA)

^۱ غیر از دو نوع شرکت با مسئولیت محدود که مالکیت آنها توسط ۵ زن متاهل یا ۵ مرد متاهل باشد.

^۲ شانزدهمین گزارش سالانه

با توجه به پائین بودن هزینه شروع کسب و کار در ایران و داشتن رتبه دوم در این متغیر در منطقه (۱.۲٪ از درآمد سرانه)؛ نامناسب بودن جایگاه ایران به دلیل زمان زیاد شروع کسب و کار (۷۲ روز برای مردان و ۷۳ روز برای زنان) و تعداد بالای مراحل مورد نیاز آن (۱۰ مرحله برای مردان و ۱۱ مرحله برای زنان) است که در هر دو مورد ایران فاصله زیادی از متوسط منطقه (به ترتیب ۷.۲ مرحله و ۲۰.۵ روز) نیز دارد. در خصوص تعداد رویه‌های شروع کسب و کار ایران جایگاه ماقبل آخر و در متغیر زمان مورد نیاز برای آن جایگاه آخر را با اختلاف زیاد از آخرین کشور دارد. با توجه به آنکه تعداد رویه و زمان لازم برای شروع کسب و کار در ایران برای زنان تنها یک رویه و یک روز بیشتر از مردان است (برای اخذ موافقت همسر) و مابقی مشترک می‌باشد، مقایسه با کشورهای منطقه نیز بر اساس تعداد مراحل و روزهای مشترک با مردان و بازه زمانی نیز از ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ در نظر گرفته شده است.

دیگر متغیرهای شروع کسب و کار برای ایران بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ به قرار جدول زیر می‌باشد:

سال	امتیاز شروع کسب و کار	تعداد رویه (مرحل)	زمان (روز)	هزینه (درصد از درآمد سرانه)	حداقل سرمایه مورد نیاز (درصد از درآمد سرانه)
DB۲۰۱۰	۷۱.۴۳	۹	۶۲	۳.۹	۰.۰
DB۲۰۱۱	۷۰.۹۰	۹	۶۴	۴.۲	۰.۰
DB۲۰۱۲	۷۰.۹۳	۹	۶۴	۳.۹	۰.۰
DB۲۰۱۳	۶۷.۲۶	۱۰	۷۳	۳.۴	۰.۰
DB۲۰۱۴	۶۷.۲۷	۱۰	۷۳	۳.۳	۰.۰
DB۲۰۱۵	۶۷.۵۳	۱۰	۷۲	۳.۲	۰.۰
DB۲۰۱۶	۶۷.۵۹	۱۰	۷۲	۲.۸	۰.۰
DB۲۰۱۷	۶۷.۷۹	۱۰	۷۲	۱.۲	۰.۰
DB۲۰۱۸	۶۷.۷۷	۱۰	۷۲	۱.۴	۰.۰
DB۲۰۱۹	۶۷.۷۹	۱۰	۷۲	۱.۲	۰.۰

Source: <http://www.doingbusiness.org/en/custom-query>

۱- زمان لازم برای شروع کسب و کار در منطقه منا

زمان صرف شده برای شروع کسب و کار در کشورهای عضو منا از سال ۲۰۱۰ در گزارش سهولت کسب و کار تا سال ۲۰۱۹، بیانگر آن است که ایران نه تنها کاهش زمان نداشته بلکه ۱۰ روز نیز پروسه شروع کسب و کار در کشور نسبت به سال ۲۰۱۰ افزایش یافته است. غیر از ایران، در یمن و اندکی در قطر نیز مدت طولانی‌تر شده است. برخی کشورها نیز بدون تغییر مانده‌اند. ولیکن از جمله کشورهایی که در این زمینه بهبود قابل توجهی داشته‌اند می‌توان به کشورهای جیبوتی و نوار باختری و غزه

اشاره کرد که بیشترین کاهش زمان را داشته‌اند (به ترتیب ۲۴ و ۲۰ روز). پس از آن امارات با ۱۱.۵ روز کاهش، عربستان با ۹.۵، عمان با ۶ و الجزایر، عراق و تونس با حدوداً ۴ روز کاهش قرار دارند.

تعداد روز مورد نیاز برای شروع کسب و کار			
کشورهای منطقه	۲۰۱۰	۲۰۱۹	بهبود (کاهش زمان)
جیبوتی	۳۷	۱۳	-۲۴
مالت	۳۸.۵ (۲۰۱۲)	۱۶	-۲۲.۵
غزه و کرانه باختری	۶۳	۴۶	-۲۰
امارات	۱۵	۳.۵	-۱۱.۵
عربستان	۲۶.۵	۱۷	-۹.۵
عمان	۱۲	۶	-۶
الجزایر	۲۲	۱۷.۵	-۴.۵
عراق	۳۰	۲۶	-۴
تونس	۱۲	۸	-۴
مراکش	۱۲	۹	-۳
بحرین	۹	۸	-۱
مصر	۱۲	۱۱	-۱
اردن	۱۲	۱۲	بدون تغییر
کویت	۳۵	۳۵	بدون تغییر
لبنان	۱۵	۱۵	بدون تغییر
سوریه	۱۵	۱۵	بدون تغییر
لیبی	۳۵ (۲۰۱۳)	۳۵	بدون تغییر
قطر	۷	۷.۵	۰.۵
ایران	۶۲	۷۲	۱۰
یمن	۱۲	۴۰	۲۸

Source: <http://www.doingbusiness.org/en/custom-query>

۲- مراحل (رویه‌ها) لازم برای شروع کسب و کار در منطقه منا

بررسی تعداد رویه‌های مورد نیاز برای شروع کسب و کار در منطقه منا بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ حاکی از آن است که ایران با یک مرحله افزایش تنها کشوری در منطقه است که تعداد رویه‌های طی این مدت بیشتر شده است. کشورهایی چون اردن، لبنان، لیبی، قطر، سوریه و یمن بدون تغییر مانده ولیکن کشورهای جیبوتی، کویت و امارات با ۶ مرحله کاهش بیشترین بهبود را در این متغیر به خود اختصاص داده‌اند. پس از آن تونس ۴ مرحله، مصر، عراق، مراکش و عربستان هر یک ۳ مرحله،

^۱ اولین سال حضور مالت در گزارش سهولت کسب و کار

^۲ اولین سال حضور لیبی در گزارش سهولت کسب و کار

مالت، عمان و غزه و نوار باختری ۲ مرحله و الجزایر و بحرین یک مرحله از تعداد رویه‌های شروع کسب و کار در کشور خود کاسته‌اند.

تعداد مراحل مورد نیاز برای شروع کسب و کار			
کشورهای منطقه	۲۰۱۰	۲۰۱۹	بهبود (کاهش مراحل)
جیبوتی	۱۱	۵	-۶
کویت	۱۳	۷	-۶
امارات	۸	۲	-۶
تونس	۱۰	۶	-۴
مصر	۹	۶	-۳
عراق	۱۱	۸	-۳
مراکش	۷	۴	-۳
عربستان	۱۳	۱۰	-۳
مالت	۱۰ ^۱ (۲۰۱۲)	۸	-۲
عمان	۶	۴	-۲
غزه و کرانه باختری	۱۲	۱۰	-۲
الجزایر	۱۳	۱۲	-۱
بحرین	۷	۶	-۱
اردن	۷	۷	۰
لبنان	۸	۸	۰
لیبی	۱۰ ^۲ (۲۰۱۳)	۱۰	۰
قطر	۷	۷	۰
سوریه	۷	۷	۰
یمن	۶	۶	۰
ایران	۹	۱۰	۱

Source: <http://www.doingbusiness.org/en/custom-query>

۳- بهبودهای انجام شده در زیرشاخص شروع کسب و کار در کشورهای عضو منا

بررسی کشورهای منطقه منا بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ و دلایل بهبود آنها در متغیرهای زمان و تعداد مراحل زیر شاخص کسب و کار، نشان از انجام اصلاحاتی به قرار جداول زیر دارد. همچنین بررسی تعداد رویه‌ها و روزهای مورد نیاز برای شروع کسب و کار در ایران برای سال ۲۰۱۹ با ذکر جزئیات در ادامه آن آمده است.

^۱ اولین سال حضور مالت در گزارش سهولت کسب و کار

^۲ اولین سال حضور لیبی در گزارش سهولت کسب و کار

سال	جیبوتی
۲۰۱۹	ایجاد پنجره واحد تجاری برای شروع کسب و کار
۲۰۱۸	کاهش هزینه شروع کسب و کار از طریق معافیت شرکت‌های جدید از هزینه جواز کسب و کاهش هزینه ثبت شرکت و انتشار اطلاعیه آغاز به کار
۲۰۱۴	تسهیل جستجو برای نام شرکت و حذف حداقل سرمایه موردنیاز و الزام به انتشار اعلام به آغاز کار
سال	مصر
۲۰۱۹	حذف الزام به گرفتن گواهی‌نامه از بانک و تأسیس پنجره واحد تجاری
۲۰۱۷	ادغام فرآیندها در پنجره واحد تجاری از طریق معرفی یک واحد پیگیری مسئول ارتباط با مالیات و نیروی کار از طرف شرکت
۲۰۱۱	کاهش هزینه شروع کسب و کار
سال	کویت
۲۰۱۹	حذف پرداخت حداقل سرمایه موردنیاز
۲۰۱۸	تأسیس پنجره واحد تجاری و بهبود ثبت آنلاین
۲۰۱۶	کاهش حداقل سرمایه موردنیاز
سال	مراکش
۲۰۱۹	کاهش هزینه‌های شروع کسب و کار از طریق حذف هزینه ثبت سند و تمبر مالیاتی
۲۰۱۸	ادغام فرآیند پرداخت تمبر مالیاتی با تقاضا برای ثبت حقوقی شرکت
۲۰۱۷	معرفی یک سامانه آنلاین برای رزرو نام شرکت و کاهش هزینه ثبت
۲۰۱۶	حذف نیاز به فرستادن اعلامیه ثبت شرکت به وزارت کار
۲۰۱۴	کاهش هزینه ثبت شرکت
۲۰۱۳	حذف حداقل سرمایه موردنیاز برای شرکت‌های با مسئولیت محدود
سال	قطر
۲۰۱۹	حذف الزام به افتتاح حساب بانکی به‌منظور ودیعه حداقل سرمایه
۲۰۱۷	حذف پرداخت حداقل سرمایه موردنیاز برای شرکت با مسئولیت محدود
۲۰۱۲	ادغام فرآیند ثبت بازرگانی با ثبت در اتاق بازرگانی و صنایع در پنجره واحد تجاری
سال	امارات
۲۰۱۹	بهبود ثبت آنلاین
۲۰۱۷	ساده‌سازی رزرو نام و مهر و امضای اساسنامه شرکت و ادغام فرآیند ثبت با وزارت منابع انسانی و حقوق بازنشستگی عمومی و مرجع تأمین اجتماعی
۲۰۱۳	حذف الزام شرکت‌ها به آماده‌سازی تابلوی نام شرکت به انگلیسی و عربی بعد از دریافت مجوز استفاده از دفتر
۲۰۱۲	ادغام الزام به ارسال مدارک به اداره توسعه اقتصادی با گرفتن جواز کسب و ثبت در اتاق بازرگانی و صنایع دبی

سال	مالت
۲۰۱۸	حذف الزام به داشتن جواز کسب برای فعالیت‌های بازرگانی عمومی
۲۰۱۷	کاهش زمان موردنیاز برای ثبت شرکت
۲۰۱۵	ایجاد یک ارتباط الکترونیک میان ثبت کننده شرکت‌ها و اداره درآمد داخلی به منظور تسهیل در صدور شماره شناسایی مالیات
سال	عربستان
۲۰۱۸	استفاده از سیستم آنلاین که رزرو نام و ارائه اساسنامه شرکت را در یک فرایند جمع می‌کند. عربستان همچنین سیستم پرداخت آنلاین را از طریق حذف نیاز به حضور شخص برای پرداخت هزینه، بهبود بخشید.
۲۰۱۷	کاهش زمان مهر و امضای سردفتر اسناد رسمی برای اساسنامه شرکت
۲۰۱۲	تجمع نمایندگی سه نهاد اداره زکات، مالیات بر درآمد و سازمان بیمه اجتماعی در یک مرکز واحد برای ثبت شرکت‌های جدید
سال	الجزایر
۲۰۱۷	حذف حداقل سرمایه موردنیاز برای ثبت حقوقی شرکت
۲۰۱۶	حذف نیاز به گرفتن سوء پیشینه
سال	عمان
۲۰۱۷	حذف پرداخت حداقل سرمایه موردنیاز در طول سه ماه از ثبت حقوقی شرکت
۲۰۱۲	با معرفی ثبت آنلاین شرکت در پنجره واحد تجاری فرایند ثبت شرکت از ۷ روز به ۳ روز کاهش پیدا کرد.
سال	ایران
۲۰۱۵	ساده‌سازی فرآیند رزرو نام و فرآیندهای ثبت شرکت
۲۰۱۱	راه‌اندازی یک سامانه برای جستجو و یافتن نام خاص برای شرکت
سال	سایر موارد
تونس ۲۰۱۹	تجمع انواع مختلف ثبت در پنجره واحد تجاری
عراق ۲۰۱۸	ادغام فرایند ثبت چندگانه و کاهش زمان ثبت شرکت
بحرین ۲۰۱۷	کاهش حداقل سرمایه موردنیاز
کرانه باختری و غزه ۲۰۱۴	کاهش هزینه شروع کسب و کار با حذف حداقل سرمایه موردنیاز
اردن ۲۰۱۲	کاهش حداقل سرمایه موردنیاز از ۱۰۰۰ دینار اردن به ۱ دینار که تنها نصف آن باید قبل از ثبت شرکت به ودیعه گذاشته شود.
سوریه ۲۰۱۱	کاهش حداقل سرمایه موردنیاز برای شرکت‌های با مسئولیت محدود به دوسوم. همچنین این کشور تصویب اساسنامه شرکت را تمرکززدایی کرد.

Source: Doing Business 2019, Middle East and South Africa (MENA)

۴- جزئیات شروع کسب و کار در ایران - سال ۲۰۱۹

مراحل شروع کسب و کار در ایران برای سال ۲۰۱۹ برای آقایان ۱۰ مرحله و برای خانمها ۱۱ مرحله می باشد. همچنین مجموع تعداد روزهای مرتبط با مراحل برای شروع کسب و کار برای آقایان ۱۰۱ تا ۱۰۶ روز و برای بانوان ۱۰۲ تا ۱۰۷ روز است ولیکن با توجه به آنکه امکان انجام ۵ مرحله که ۳۲ الی ۳۳ روز زمان لازم دارد، به صورت موازی فراهم است، این زمان برای آقایان بین ۶۹ تا ۷۳ روز و برای خانمها یک روز بیشتر است. دیگر جزئیات هر مرحله و هزینه مربوطه به شرح جدول زیر می باشد.

مراحل لازم برای شروع کسب و کار-۲۰۱۹		
میزان هزینه (هزار ریال)	زمان لازم (روز)	مرحله
فاقد هزینه	۱	<p>اخذ اجازه از همسر برای بانوان^۱ (عامل: محل اقامت)</p> <p>بر اساس ماده ۱۱۷ قانون مدنی، شوهر می تواند از اشتغال یا کار فنی همسرش که با منافع خانوادگی یا شأن خود یا همسرش ناسازگار است، جلوگیری کند. بنابراین، یک زن متاهل باید اجازه شوهر خود را برای باز کردن کسب و کار و شروع فرایند مشارکت کسب کند. در غیر این صورت، شوهر ممکن است با اثبات نامناسب بودن کسب و کار همسرش در دادگاه، درخواست توقف مشارکت وی در کسب و کار را به دادگاه بدهد.</p> <p>در حالی که الزام اخذ اجازه شوهر در قانون تجارت منظور نشده و در اداره ثبت شرکت ها نیز درخواست نشده است، اما زنان متاهل همچنان باید بر اساس مقررات قانون مدنی چنین مجوزی را دریافت کنند.</p>
۵۰ (برای سابقه کیفری) + ۱۵۰ (به حساب وزارت دادگستری در تهران)	۷ تا ۱۰	<p>اخذ گواهی عدم سوء پیشینه کیفری (عامل: مراکز خدمات الکترونیک پلیس)</p> <p>مستند به مواد (۱۱۱) و (۱۴۷) اصلاحیه قانون تجارت ۱۹۶۹، گواهی عدم سوء پیشینه کیفری برای انتصاب مدیران شرکت الزامی است. و توسط اداره ثبت شرکت ها طی تشکیل شخصیت حقوقی شرکت اخذ می شود.</p>
پرداخت در ۵ مرحله	۳ تا ۴	<p>رزرو نام منحصر به فرد برای شرکت (عامل: اداره ثبت شرکت)</p> <p>بنیانگذاران باید چندین نام پیشنهاد شده برای شرکت را به صورت آنلاین ارائه دهند، ترجیحا با ۳ هجا (سیلابس). این اسامی طی چند روز به طور آنلاین تأیید خواهند شد، و سپس شرکت ممکن است نام ترجیحی را انتخاب کرده و برای درخواست شخصیت حقوقی برای شرکت اقدام کند.</p>

^۱ بانک جهانی در آخرین گزارش خود برای سال ۲۰۱۹، بعد جنسیت را در برخی زیرشاخص های خود از جمله شروع کسب و کار لحاظ کرده است.

<p>پرداخت در ۵ مرحله</p>	<p>۵</p>	<p>ثبت شرکت در اداره ثبت شرکتها (عامل: اداره ثبت شرکت) به منظور ثبت شرکت در اداره ثبت شرکتها، موسسان شرکت باید اسناد زیر را ارائه کنند: - اساسنامه امضا شده توسط همه سهامداران - اظهارنامه‌ای که بیانگر پذیره‌نویسی همه سهام است - صورتجلسه سهامداران مبنی بر انتخاب اولین مدیران و بازرسان - قبول کتبی سمت مدیریت - گواهی عدم سوء پیشینه کیفری - کارت ملی و کپی شناسنامه سهامداران - انتخاب اسم روزنامه کثیرالانتشاری که همه اعلامیه‌های شرکت در آن منتشر خواهد شد. به‌ازای پرونده هر درخواست یک بار کد صادر می‌شود و هر باجه در داخل اداره ثبت که پرونده را تحویل می‌گیرد از زمان ورود تا خروج تحولات آن را پیگیری می‌کند. پرونده‌ها آنلاین ثبت و سپس توسط پست ارسال می‌شوند. پس از بررسی درخواست، ثبت‌نام کننده با موسس شرکت برای امضای مدارک قرار می‌گذارد. هزینه ثبت رسمی شرکت بر اساس سرمایه شرکت محاسبه می‌شود. هزینه برای شرکت‌هایی که سرمایه آنها متجاوز از ۵۰۰ میلیون ریال است ثابت و حداکثر نرخ ۵۲۵ هزار ریال است. جدول هزینه‌ها در لینک زیر قابل دسترسی است: http://sherkat.ssaa.ir/Portals/39/tariff_typed.pdf</p>
<p>۵۲۵ (برای ثبت - نام) و ۴۰ (برای جستجوی نام ورزرو آن)</p>	<p>۱</p>	<p>پرداخت هزینه برای جستجوی اسم و ورزرو آن و هزینه ثبت‌نام (عامل: بانک)</p>
<p>۱۴۰ (بابت روزنامه رسمی) و ۲۴۰ (بابت روزنامه کثیرالانتشار)</p>	<p>۲-۳ روز</p>	<p>درج اطلاعیه تاسیس شرکت در روزنامه رسمی و روزنامه‌های کثیرالانتشار منتخب (عامل: روزنامه رسمی و روزنامه کثیرالانتشار مربوطه) امکان انتشار مستقیم اعلامیه تاسیس شرکت از طریق روزنامه رسمی و روزنامه منتخب یا کثیرالانتشار وجود دارد. همچنین می‌توان اعلامیه را تسلیم نماینده اداره پست (واقع در اداره ثبت) کرد تا سپس از آن طریق برای روزنامه رسمی و روزنامه منتخب به صورت الکترونیکی ارسال شود. این فرایند بین ۱۵ تا ۳۰ روز طول می‌کشد. بهر صورت برای شروع کسب و کار، ضرورتی به معطل شدن صاحبان تا زمان انتشار وجود ندارد. به محض تحویل اطلاعیه ثبت به روزنامه رسمی برای انتشار، تصویری از اطلاعیه ممهور به مهر روزنامه رسمی می‌شود، نشان از در روند انتشار بودن اعلامیه دارد. لازم است برای اطلاعیه منتشر شده آنلاین ثبت مالیات صورت گیرد.</p>
<p>فاقد هزینه</p>	<p>۲۵</p>	<p>مطلع کردن سازمان امور مالیاتی کشور از آغاز فعالیت های تجاری، اخذ تأییدیه سازمان و دریافت کد اقتصادی (عامل: سازمان امور مالیاتی کشور) همانطور که در ماده ۱۷۷، تبصره ۳ قانون مالیات مستقیم آمده، شرکت جدید باید سازمان امور مالیاتی را در مدت ۴ ماه از آغاز عملیات تجاری خود به صورت کتبی مطلع کند. عدم انجام این کار منجر به جریمه و محرومیت از هرگونه امکانات مالی و معافیت مالیاتی می‌شود.</p>
<p>فاقد هزینه</p>	<p>یکماه</p>	<p>ثبت‌نام برای مالیات بر ارزش افزوده (عامل: اداره مالیات بر ارزش افزوده سازمان امور مالیاتی کشور) ثبت نام برای مالیات بر ارزش افزوده برای شرکتی که فعالیت‌های کلی صنعتی یا تجاری انجام می‌دهد همچون مطالعه موردی صورت گرفته برای گزارش انجام کسب و کار ضروری است. مبنای قانونی برای چنین ثبتی، قانون اجرای مالیات بر ارزش افزوده است که در سال ۱۳۸۷ (با اصلاح) اجرا شده است. برای درخواست ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده شرکت نیاز به شناسایی مالیات دارد. ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده هیچ هزینه‌ای ندارد و می‌تواند به صورت آنلاین از طریق www.evat.ir تکمیل شود. سازمان امور مالیاتی کشور بخشی از وزارت امور اقتصادی و دارایی است</p>

۱۰۰	۲ هفته	<p>اخذ دفاتر پلمپ شده حسابداری ۳۰ روز پس از تاریخ ثبت (عامل: فروشنده مجاز)</p> <p>شرکت برای عملکرد رسمی خود نیاز به دفاتر پلمپ شده توسط دولت دارد. قانونا، شرکت لازم است عملیات روزانه خود را در این دفاتر وارد کند.</p> <p>این دفاتر توسط دولت تولید و توسط شرکت های خصوصی فروخته می شود. هزینه دفاتر بستگی به تعداد صفحات دفاتر پلمپ شده حسابداری دارد.</p> <p>تقاضا برای پلمپ کردن دفاتر حسابداری بصورت آنلاین در آدرس زیر انجام می شود:</p> <p>http://irsherkat.ssaa.ir/Design/RqstAdmission/PolompRequest.aspx پس از سفارش، شرکت باید این دفاتر را به صورت فیزیکی دریافت کند.</p>	*۸
۰,۰۵ درصد ارزش اسمی سرمایه سهام پذیره- نویسی شده	۱	<p>پرداخت حق تمبر گواهی سهام ظرف ۶۰ روز پس از تاریخ ثبت شرکت (عامل: بانک)</p> <p>با توجه به ماده ۴۸ قانون مالیات مستقیم، حق تمبر باید ظرف ۶۰ روز پس از ثبت شرکت پرداخت شود. این مبلغ به دلیل آنکه یک حق دولتی است، در بانک ملی ایران و یا در دفاتر سازمان امور مالیاتی پرداخت می شود.</p>	*۹
فاقد هزینه	۱۳	<p>ثبت نام کارگران در برنامه تامین اجتماعی در اداره کار ایران و اخذ کد کارگاه (عامل: سازمان تامین اجتماعی)</p> <p>کارآفرین نیاز به یک شناسه مالیاتی برای واحد نام نویسی تامین اجتماعی (SSO) دارد. مدیر/نماینده باید با اسناد ثبت شرکت، لیست کارکنان و اجاره نامه به SSO برود. بعد از مدتی SSO بازرس را به دفتر ارسال خواهد کرد تا بررسی کند که آیا این شرکت وجود دارد، کارکنان در آنجا مشغول به کار هستند و تمام الزامات رعایت شده است یا خیر.</p> <p>چند روز پس از این بازدید، شرکت کد تامین اجتماعی را دریافت خواهد کرد. پس از به دست آوردن این کد، شرکت می تواند پرداخت های تامین اجتماعی را به صورت ماهانه آنلاین انجام دهد.</p> <p>به منظور تشکیل پرونده در نظام تامین اجتماعی، متقاضی تصویری از اولین گزارش پرداخت حقوق ماهیانه را به همراه ۳۳٪ حقوق ماهیانه کارمندان (۷٪ کارگران و ۲۳٪ کارفرما، ۳٪ عوارض بیکاری و ۳٪ دولت) را به اداره کار ارسال می کند.</p>	*۱۰

* به صورت موازی می تواند صورت گیرد.

Source: Doing Business 2019, Iran, Islamic Rep.

۵- نتیجه گیری

مقایسه ایران با کشورهای منطقه حاکی از آن است که بیشترین عامل وضعیت نامناسب ایران در زیرشاخص شروع کسب و کار، زمان مورد نیاز برای انجام آن در کشور است. به طور نمونه در سال ۲۰۱۹ مقایسه ایران با دو کشور الجزایر و عربستان در زیرشاخص شروع کسب و کار بیانگر آن است که این سه کشور از نظر تعداد مراحل شروع کسب و کار شبیه و یا نزدیک به هم می باشند، ولیکن زمانی که در ایران برای این مراحل صرف می شود بسیار بیشتر از دو کشور مذکور است. در سال ۲۰۱۹، شروع کسب و کار در الجزایر با وجود آن که دو مرحله بیشتر از ایران است، ولیکن زمان شروع کسب و کار در این کشور تقریباً یک چهارم ایران است (۱۷.۵ در مقایسه به ۷۲ روز)؛ در عربستان نیز با وجود آن که تعداد مراحل شروع کسب و کار همانند ایران است (۱۰ مرحله مشترک بین زنان و مردان)، ولیکن مدت زمان لازم در عربستان ۱۷ روز است! لذا می توان گفت اختصاص زمانی بسیار طولانی تر از این کشورها برای تعداد مراحل نزدیک به هم و بعضاً مشترک، می تواند بیانگر عدم کارایی لازم در سازمان های مرتبط و یا بوروکراسی زیاد در این سازمان ها باشد.

مقایسه تعداد مرحله و روز در کشورهای ایران، الجزایر و عربستان

سال	ایران مرحله	ایران روز	عربستان مرحله	عربستان روز	الجزایر مرحله	الجزایر روز
DB۲۰۱۰	۹	۶۲	۱۳	۲۶.۵	۱۳	۲۲
DB۲۰۱۱	۹	۶۴	۱۳	۲۶.۵	۱۳	۲۲
DB۲۰۱۲	۹	۶۴	۱۳	۲۶.۵	۱۳	۲۲
DB۲۰۱۳	۱۰	۷۳	۱۳	۲۳.۵	۱۳	۲۲
DB۲۰۱۴	۱۰	۷۳	۱۳	۲۴	۱۳	۲۲
DB۲۰۱۵	۱۰	۷۲	۱۳	۲۴	۱۳	۲۰
DB۲۰۱۶	۱۰	۷۲	۱۳	۲۲.۵	۱۲	۱۸
DB۲۰۱۷	۱۰	۷۲	۱۳	۱۸.۵	۱۲	۱۸
DB۲۰۱۸	۱۰	۷۲	۱۰	۱۷	۱۲	۱۸
DB۲۰۱۹	۱۰	۷۲	۱۰	۱۷	۱۲	۱۷.۵

برخی از مراحل مشابه ایران با کشورهای عربستان و الجزایر که زمان های بسیار متفاوتی صرف انجام آنها می شود به قرار زیر است:

۱) در بخش شروع کسب و کار در عربستان بجای مالیات، زکات بر اساس درآمد مشمول مالیات و دارایی های مشخص پرداخت می شود که زمان لازم برای ثبت نام در اداره زکات ۳ روز است. در الجزایر، ثبت نام مالیات بر درآمد، مالیات شرکتی و مالیات بر ارزش افزوده با بازرسی مالیاتی محلی تنها ۲ روز زمان لازم دارد در حالیکه در ایران فقط ثبت نام مالیات بر ارزش افزوده یک ماه

و مطلع کردن سازمان امور مالیاتی کشور از آغاز فعالیت‌های تجاری، اخذ تأییدیه سازمان و دریافت کد اقتصادی ۲۵ روز زمان می‌برد.

۲) در عربستان در بخش شروع کسب و کار صحبتی از دفاتر حسابداری وجود نداشته و مهر شرکت که به مدارک شرکتی اعتبار می‌بخشد در یک روز ساخته می‌شود. در الجزایر مرحله مهر دفاتر حسابداری شرکتی در دادگاه یک روز و مرحله ساخت مهر برای شرکت‌های خصوصی ۲ روز زمان لازم دارد (مجموع دو مرحله ۳ روز) در حالی که در ایران، اخذ دفاتر پلمپ شده حسابداری ۲ هفته (۱۴ روز) زمان می‌برد.

۳) در عربستان ثبت نام در سازمان عمومی بیمه اجتماعی یک روز زمان می‌برد. در الجزایر دو مرحله ثبت نام در سازمان بیمه بهداشت ملی و ثبت نام در صندوق بیمه اجتماعی کارگران بدون حقوق ملی انجام می‌شود که هر کدام یک روز زمان لازم دارد (مجموعاً دو روز)، در حالی که ثبت نام کارگران در برنامه تامین اجتماعی در اداره کار/ایران و اخذ کد کارگاه ۱۳ روز زمان می‌برد. ۴) از دیگر مراحل که در ایران زمان بر است اخذ سوء پیشینه است که زمانی بین ۷ تا ۱۰ روز برای کسب گواهی آن لازم است و در دو کشور عربستان و الجزایر این مرحله وجود ندارد.

۶- پیشنهادات اصلاحی

با توجه به موارد عنوان شده پیشنهاد می‌شود:

۱) تمهیدات لازم برای کاهش زمان هر یک از مراحل شروع کسب و کار در ایران به طور جدی صورت گیرد. بخصوص مراحل ۱، ۶، ۷، ۸ و ۱۰ (۱- اخذ گواهی عدم سوء پیشینه کیفری، ۶- مطلع کردن سازمان امور مالیاتی کشور از آغاز فعالیت های تجاری، اخذ تأییدیه سازمان و دریافت کد، ۷- ثبت نام برای مالیات بر ارزش افزوده، ۸- اخذ دفاتر پلمپ شده حسابداری و ۱۰- ثبت نام کارگران در برنامه تامین اجتماعی در اداره کار ایران و اخذ کد کارگاه)

۲) در صورت امکان برای کاهش این زمان برخی مراحل با یکدیگر ادغام شوند. همانند مراحل ۶ و ۷ که هر دو مربوط به سازمان امور مالیاتی کشور است و مجموعاً این دو مرحله ۵۵ روز! زمان می‌برند (مرحله ۶- مطلع کردن سازمان امور مالیاتی کشور از آغاز فعالیت های تجاری و مرحله ۷- اخذ تأییدیه سازمان و دریافت کد اقتصادی و ثبت نام برای مالیات بر ارزش افزوده)

۳) تا جای ممکن مراحل شروع کسب و کار حذف شود همانند مرحله اخذ گواهی عدم سوء پیشینه و حذف الزام انتشار آگهی تاسیس در روزنامه رسمی^۱

۴) ایجاد یک مرکز واحد برای تمامی مراحل ثبت شرکت^۲

^۱ بررسی راهکارهای موجود برای بهبود رتبه ایران در شاخص شروع کسب و کار بانک جهانی، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن، کشاورزی تبریز، آذر ماه ۱۳۹۶

^۲ همان

۵) در گزارشی از مرکز پژوهش‌های مجلس^۱، وظایفی برای مجلس شورای اسلامی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سازمان تامین اجتماعی در خصوص اصلاح مواد قانون، مقررات، دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی برشمرد شده است که با توجه به آن که بیشترین زمان صرف مراحل مرتبط با سازمان امور مالیاتی می‌شود (۵۵ روز)، لازم است وظایفی نیز برای این سازمان در نظر گرفته شود.

۶) اقدامات مشترکی که در کشورهای عضو منا از سال ۲۰۱۱ تاکنون در راستای بهبود زیرشاخص شروع کسب و کار صورت گرفته است به قرار جدول زیر می‌باشد. با توجه به آنکه در متغیر هزینه، ایران از جایگاه مناسبی برخوردار است، پیشنهاد می‌شود سه اقدام دیگر را مورد توجه قرار داده و در خصوص زمان جستجو برای نام شرکت و رزرو آن که ۳ الی ۴ روز می‌باشد، زمان مزبور را کاهش دهد.

ردیف	اقدامات مشترک انجام شده	تعداد کشورهای مجری
۱	ایجاد پنجره واحد تجاری برای شروع کسب و کار	۶
۲	حذف پرداخت حداقل سرمایه مورد نیاز	۷
۳	تسهیل جستجو برای نام شرکت و رزرو نام شرکت	۵
۴	حذف الزام به داشتن جواز کسب یا پرداخت هزینه برای آن	۳

^۱ گزارش "اقدامات لازم برای بهبود رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۸ انجام کسب و کار بانک جهانی"، مرکز پژوهش‌های مجلس، اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۶